

Mede

Mogelijk
Maken

Voorjaar
2025

Stress, schulden en systeemdruk

Nederland is rijk. Maar de Nederlanders? Die zijn dat niet altijd. Meer dan twee miljoen mensen zitten in een financieel kwetsbare positie. Elke maand is opnieuw een gevecht om rond te komen. Waarom accepteren we armoede in Nederland? Volgens **wethouder Marjolein Moorman** is het een politieke keuze. Ze legt uit waarom – en hoe zij ertegenin gaat. <

Je leest over Moormans aanpak van armoede op pagina 10



WETHOUDER MARJOLEIN MOORMAN:

'Armoede verpest je leven



...zo simpel
is het'

COLOFON

Concept
Schrijf-Schrijf
Tekst
Cecile Vossen en Schrijf-Schrijf
Eindredactie
Kansfonds
Vormgeving
Autobahn
Fotografie
**Gerritjan Huinink, Maartje Brockbernd,
Corine Wernsen en Marieke Odekerken**
Drukwerk
Altijdrukwerk

MINDER MEDES, STEEDS MEER WAARD

Vanaf 2025 komt Mede twee keer per jaar uit. Niet omdat we minder te zeggen hebben, maar omdat we meer willen raken. Een editie die echt binnenkomt, vraagt tijd. Door die tijd te nemen, maken we ruimte voor een sterker verhaal.

Mede | twaalfde jaargang | nummer 44 | voorjaar 2025

Mede is een magazine van Kansfonds. Het verschijnt twee keer per jaar in een oplage van 2.100 stuks. Kansfonds helpt thuisgeven, want niemand kan zonder thuis. Een dak boven je hoofd, voldoende geld om van te leven en het diepe besef dat je erbij hoort. Toch zijn er in ons land meer dan 1 miljoen mensen die geen thuis hebben.

Het werk van Kansfonds wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdragen van particulieren, organisaties, de Nationale Postcode Loterij en de Nederlandse Loterij.



Voor schenkingen en nalatenschappen neem je contact op met:
Brenda Pei
b.pei@kansfonds.nl

Rekeningnummer
NL41 INGB 0675 8622 05

Abonnee van Mede worden? Of wil je je juist uitschrijven? Stuur een e-mail met je naam en adres naar communicatie@kansfonds.nl

[f](#) /kansfonds
[@](#) /kansfonds
[in](#) /company/kansfonds

16



Karim Amghar:
‘We moeten kinderen het belang van samenleven meegeven’

Wethouder Moorman:

‘Het is tijd voor systeemverandering’



10



ETHOS-telling laat zien wat altijd verscholen bleef

44

Ruimte maken waar het vastloopt



Henriëtte Hulsebosch
Directeur Kansfonds

Beste Medelezer,

Veel is mogelijk. Ook binnen ‘het systeem’ – de manier waarop regels, instanties en gewoontes onze samenleving vormgeven. Een systeem dat zelden meegeeft. In dit nummer van Mede lees je over mensen die daarbinnen manieren vinden om tóch in beweging te komen. Omdat ze niet blijven steken in wat níet mag of kan, maar zoeken naar hoe het wél kan.

Zij laten zich niet tegenhouden door belemmeringen, regels of gewoontes. Ze vinden wegen buiten de gebaande paden. Dat vraagt om lef – en om een lange adem. Want hun oplossingen zijn vaak breekbaar. Zolang ze niet breed worden omarmd, kunnen ze uitgaan als een nachtkaars – en verandert er uiteindelijk niets.

Soms lukt het om de vooruitgang structureel te verankeren en zo het systeem stap voor stap menselijker te maken. Zoals bij **de motie die** alle Nederlandse gemeenten in staat stelt hun dak- en thuisloosheid te tellen (pagina 7).

Zie ook **het werk van Onzichtbaar Den Haag** op pagina 8. Zij maken duidelijk dat ervaringskennis geen aanvulling is op beleid. Het is beleid. Want pas als je voelt wat regels met levens doen, kun je echt recht doen aan mensen.

De mensen in deze Mede laten zien dat ‘iedereen een thuis’ mogelijk is. Zij zijn onze drijfveer om te blijven geloven dat het wél kan. Hun inzet maakt ze lefhebbers, lefambtenaren en zelfs lefgemeentes. Laat hun lef, verbeeldingskracht en doorzettingsvermogen je inspireren – juist als jij aan de knoppen zit.

ETHOS-telling laat zien wat altijd verscholen bleef

Gemeenten durven met de billen bloot

ETHOS IN HET KORT

Wat? Een jaarlijkse telling die alle vormen van dak- en thuisloosheid in kaart brengt, niet alleen mensen op straat of in de opvang.

Wie? Gemeenten, maatschappelijke organisaties, woningcorporaties, ervaringsdeskundigen, Hogeschool Utrecht én Kansfonds werken samen aan de telling.

Waar? Al in 124 gemeenten in Nederland.

Waarom? Zonder data blijft dakloosheid een schatting. De telling helpt om gericht beleid te maken en preventie te verbeteren.

Wanneer? Eén vast moment waarna alle gegevens tegelijk worden geanalyseerd door Hogeschool Utrecht.

Hoe? Door professionals en vrijwilligers een vragenlijst te laten invullen voor elk dak- of thuisloos persoon waarmee zij contact hebben.

Dakloosheid is geen zorgprobleem, maar een woonprobleem. Duidelijke taal. Toch worstelen veel gemeenten met de vraag hoe ze hier effectief beleid op kunnen maken. De **ETHOS-telling** dwingt ze om verder te kijken dan de mensen op straat en een completer beeld te krijgen. Den Bosch voerde de telling als een van de eerste gemeenten uit en zette daarna grote stappen. Maastricht is net begonnen en leert van de gemeenten die voorgingen. Wat heeft Den Bosch bereikt? En hoe bereidt Maastricht zich voor op mogelijk confronterende cijfers?

Den Bosch omarmde de cijfers én de mensen erbij

Toen Den Bosch zich in 2023 aansloot bij de ETHOS-telling, wist **wethouder Pieter Paul Slikker** dat de cijfers confronterend zouden zijn. Maar dat was precies zijn reden om mee te doen. 'We konden niet langer weggijken. We zagen dakloosheid al langer als een woonvraag, maar wisten niet hoe groot en divers de groep écht was.'

Die cijfers kwamen hard binnen. Veertig procent van de mensen die werden geteld, was jonger dan 27 jaar. Twintig procent had nog een baan. 'Het stereotype van een verwaarloosde, verslaafde man op een bankje in het park klopte totaal niet. Dit eerlijke beeld van de ETHOS-telling gaf ons de kans om het beleid anders aan te pakken.'

Minder lang in de opvang

Den Bosch schakelde direct. De stad zette de Housing First-aanpak door en wist de gemiddelde verblijfsduur in de opvang terug te brengen van dertien maanden naar drie. Bij Housing First krijgen mensen direct een zelfstandige woonplek aangeboden, zonder dat eerst aan allerlei voorwaarden moet worden voldaan. 'Daar zit het verschil tussen een kind dat op school kan blijven, of uitvalt. Of dat iemand zijn baan behoudt of volledig uit beeld verdwijnt.'



De handen uit de mouwen

Maar de echte verandering zat in wat de gemeente daarna deed. Den Bosch ontwikkelde nieuwe woonvormen, zoals een woonhotel voor alleenstaande ouders in scheiding en een speciale voorziening voor langdurig verblijf van jongvolwassenen die prikkelarm moeten wonen. Er werd ook een extra hostel geopend voor mensen met verslavingsproblematiek en werd de vrouwenopvang volledig vernieuwd.

Voorkomen is beter

Daarnaast werd de preventie-aanpak versterkt. 'We zagen dat mensen pas hulp kregen als ze al in een crisissituatie zaten. Dat moest anders.' Daarom werd de samenwerking verbreed: huisartsen, scholen, wijkteams en sociale diensten kregen een actievere rol in het signaleren van risico's. Dit betekende dat iemand die bijvoorbeeld uit huis gezet dreigde te worden of schulden kreeg, eerder in beeld kwam. 'Als je op tijd ingrijpt, voorkom je dat iemand überhaupt in de opvang belandt. De contacten om dat doel te bereiken waren snel gelegd, juist omdat deze organisaties al bij de telling betrokken waren. De samenwerking stond dus al in de startblokken.'

Het verhaal van Zuzanna

'Alles leek onmogelijk'

Het beleid van Den Bosch werkt echt. Dat bewijst het verhaal van **Zuzanna** (34) uit Den Bosch. Haar relatie ging uit, haar dochttertje werd ziek en door te veel afwezigheid verloor ze haar baan. Het gevolg? Ze kon de huur niet meer betalen en moest haar huis uit. 'Ik had een maand om iets nieuws te vinden, maar ik liep vast. Zonder urgentie kreeg ik geen woning, zonder inkomen geen urgentie. Alles leek onmogelijk.'

Een paar jaar eerder was ze waarschijnlijk in de opvang beland. Maar Den Bosch had de aanpak veranderd. Nu belde de Maatschappelijke Opvang háár op. 'Ze zetten alles op alles om mij te helpen.' Via het Wonen Eerst-traject werd een woning geregeld. 'Vijf dagen voordat ik mijn huis uit moest, vonden ze een plek voor mij en mijn dochter. We hoefden niet naar een opvang. Ik kon haar inschrijven bij een school. En ik vond weer werk. Als we met al onze spullen bij de opvang hadden moeten aankloppen... Ik wil er niet aan denken. Ik ben alleen maar dankbaar.'



Bouwen is niet altijd nodig

Dát het zo snel kon, had te maken met de positie van Slikker. In Den Bosch vallen wonen en zorg onder één wethouder. Dat maakte de samenwerking tussen opvang en woningbouw eenvoudiger. 'Je kunt blijven roepen dat er meer huizen nodig zijn, maar we moeten vooral beter gebruikmaken van wat we hebben. Dit ging niet om bouwen, maar om slimmer omgaan met de woningen die er al zijn.'

Landelijk probleem? Landelijke oplossing

Wat volgens Slikker nog ontbreekt, is een structurele verandering in de landelijke financiering. 'We krijgen als gemeente geld voor opvang, niet voor huisvesting. Dat is de wereld op zijn kop. Zo houd je als overheid het probleem in stand in plaats van het op te lossen. Dat systeem moet anders.'

Maastricht staat aan de vooravond van verandering

Op 31 januari hield Maastricht – onder leiding van Hogeschool Utrecht – een grote bijeenkomst om de ETHOS-telling te introduceren. De zaal zat vol met professionals: consultants, maatschappelijk werkers, politie, de GGZ en de woningcorporaties. De man met de microfoon? **Wethouder Jeroen Hoenderkamp**, die de aanwezigen confronteerde met een ogenschijnlijk simpele vraag: 'Hoeveel mensen in onze stad zijn dakloos?'

De antwoorden liepen sterk uiteen. Sommigen dachten aan tientallen, anderen gokten rond de vijfduizend. Maar niemand wist het zeker. 'Dat is precies waarom we hier zijn', zei Hoenderkamp. 'We hebben allemaal ideeën over dak- een thuisloosheid, maar we werken nog te veel met aannames. Het is onze beurt om lef te tonen en de cijfers onder ogen te zien.'

Leren van andere gemeenten

Maastricht kijkt nadrukkelijk naar de gemeenten die al voorgingen. 'Zij hebben laten zien dat een telling alleen niet genoeg is. Je moet vanaf dag één nadenken over wat je met die cijfers gaat doen. Zodra je de cijfers binnen hebt, moet je het momentum gebruiken om dingen voor elkaar te krijgen. Daarom zijn we nu al bezig met de vervolgstappen.'

Hulp uit allerlei hoeken

Een van die stappen is een nauwere samenwerking met huisartsen, campingeigenaren en scholen. 'We weten dat er mensen zijn die nergens geregistreerd staan. Ze slapen in auto's, verblijven op vakantie-

Coördinator Eric Casters

'Zo'n telling voelt als administratieve ballast'

Regiocoördinator **Eric Casters** begeleidt de telling in Maastricht. 'De grootste drempel is bewustwording. Professionals zijn vaak al overbelast. We vragen hen om naast hun gewone werk extra tijd vrij te maken om mensen zonder thuis te registreren. Mensen willen wel goed doen. Ze willen helpen. Maar zo'n telling voelt ook als administratieve ballast. Daarom moeten we blijven uitleggen dat het hier niet gaat om registreren om het registreren, maar om mensen in beeld te krijgen die nu uit zicht blijven.'

Eric's boodschap is duidelijk: meten is weten, maar weten is nog geen geweten. 'De cijfers moeten niet alleen inzicht geven, maar ook raken en tot actie leiden. Achter elk nummer zit een mens, achter elke statistiek een verhaal.'

parken of trekken van bank naar bank. Die groep moet je actief opsporen. We willen voorkomen dat de telling alleen de mensen meetelt die al bij de opvang bekend zijn.'

Tellen is pas het begin

Op 10 april vond de telling plaats, maanden later komt de uitslag. Dan begint het echte werk. 'We zorgen dat we direct klaarstaan om met de cijfers aan de slag te gaan. Dat betekent sneller doorstroom regelen, maar ook preventief werken. Voorkomen dat mensen dakloos worden, is minstens zo belangrijk als ze weer aan een woning helpen.'

Hoenderkamp benadrukt dat Maastricht niet alleen kijkt naar kortere opvangduur, maar ook naar structurele oplossingen. 'We moeten zorgen dat mensen een woonplek krijgen die bij hen past. Dat betekent niet alleen reguliere sociale huurwoningen, maar ook kleinschalige woonvormen en tijdelijke huisvesting. Den Bosch heeft al laten zien dat dat kan, en wij gaan daar onze eigen vorm aan geven.' <



POLITIEK DRAAGVLAK VOOR ETHOS-TELLING

Afgelopen december stemde de Tweede Kamer voor een landelijke uitrol van de ETHOS-telling. Met de aangenomen motie van kamerlid **Lisa Westerveld** erkent de regering dat het zaak is om structureel inzicht te krijgen in het totaal aantal dak- en thuisloze mensen. En dat de ETHOS-telling daar een goede methode voor is. Wij zijn immens trots dat Hogeschool Utrecht en Kansfonds dit samen met de eerste lefgemeenten hebben kunnen aantonen. Mede dankzij co-financiers als Fonds1818 en Dioraphte. kansfonds.nl/motie

Recht in je gezicht

‘Onze trainingen zijn levendig, confronterend en echt’, lees je op de homepage van **Onzichtbaar Den Haag**. En dat is niet gelogen. Met grote bevlogenheid brengt dit team van ervaringsdeskundigen de realiteit van echte mensen met echte problemen onder de aandacht van gemeentes, ministeries, welzijnsorganisaties, onderwijs en bedrijfsleven. ‘We wakkeren verbeeldingskracht en inlevingsvermogen aan. Het gevoel!’

Praat met oprichter **Boy Zandbergen** en de termen leefwereld en systeemwereld rollen veelvuldig over tafel. En vooral de afstand ertussen. ‘Ieder mens krijgt te maken met die systeemwereld’, legt hij uit. ‘Maar instituten als overheid, zorg en onderwijs verliezen de realiteit van echte mensen makkelijk uit het oog. Met de beste bedoelingen werken ze ijverig aan oplossingen, zonder te weten wat – ik roep maar wat – die zoveelste brief nou werkelijk veroorzaakt bij een gezin in diepe schulden.’

‘Poten in de modder, neus op de feiten’

Met een team van vaardige ervaringsdeskundigen zet Onzichtbaar Den Haag professionals uit de systeemwereld weer even stevig met de voeten op de grond. Of ‘met de poten in de modder’, zoals Boy het noemt. ‘Van directieleden en beleidsmakers tot de mensen aan de balie en de jongerenwerkers – want iedereen heeft zijn rol te spelen. Deze vraag, daar draait het uiteindelijk om’, zegt Boy, gebarend naar een van de borden in zijn trainingsruimte: Ben je onderdeel van de oplossing, of onderdeel van het probleem?’

Een naar gevoel

Hanneke is een van de ervaringsdeskundigen uit Boys team. Regelmatig staat ze voor grote groepen mensen en vertelt ze hoe ze jarenlang slachtoffer was van intieme terreur. ‘Stap voor stap neem ik mijn publiek mee langs contactmomenten met de systeemwereld. Zoals toen ik traumabehandeling zocht voor mijn kinderen vanwege mishandeling. Omdat mijn toenmalige man weigerde te tekenen voor een scheiding en voor die behandelingen, liep ik bij de gemeente tegen een dichte deur.’

‘Ik ben er goed in om mensen te raken, met mijn verhalen. Daar hoort ook het nare gevoel bij’, vertelt ze. ‘Niet omdat ik dat leuk vind, maar omdat het nodig is om dat ongemak op te zoeken. En om het echt te voelen.’ ‘Precies’, valt Boy bij. ‘Dáár ligt het startpunt van een verandering. “Wat vreselijk”, zeggen mensen al snel. Maar dat zegt nog niet zoveel. Wat erváár je daar precies bij? Dan komen dingen op als verdriet, boosheid en machteloosheid, maar ook herkenning, schuld en schaamte. En het besef dat er een verband is, hoe indirect ook, tussen het eigen handelen en de momenten die Hanneke beschrijft. Als je daar met elkaar over praat, gaan mensen open. En dan komt er iets in beweging.’

Je volste aandacht geven

En beweging is precies waar Boy naar op zoek is. Iets dat niet meevalt in grote organisaties. Wat kunnen deze medewerkers nou veranderen? ‘Veel meer dan ze denken. Maar vaak staan mensen zélf uit of op de rem’, meent Boy. ‘In de kern gaat het erom dat je aanwezig bent’, vertelt Hanneke. ‘Niet alleen als professional, maar als volledig en invoelend mens.’ Boy: ‘Voelen is de hoogste vorm van leren, hè. En het zorgt voor vertraging, waardoor we niet gaan handelen op basis van gewoontes en aannames, maar rake vragen gaan stellen.’

In de kern gaat het erom dat je aanwezig bent, niet alleen als professional maar als mens'

Overall Onzichtbaar

‘Iedereen moet deze trainingen krijgen!’ Dat is de reactie van zo’n beetje elke deelnemer die bij Onzichtbaar Den Haag ‘als een ander mens’ de deur uitloopt. ‘En we zijn erop gebrand om dat ook waar te maken’, vertelt Boy. ‘Er is al een Onzichtbaar Rotterdam, en we willen nog veel meer steden veroveren. Maar nog liever schalen we écht op, en wordt onze methode een vast onderdeel van de leer- ontwikkel- en werklijnen van alle mensen die in die systeemwereld komen. Omdat het werkt. En omdat het zo keihard nodig is.’ <



Van wantrouwen naar vertrouwen Zo geven we armoedebestrijding opnieuw vorm

Op dit moment leven meer dan een half miljoen Nederlanders onder de armoedegrens. Daarnaast zijn er 1,5 miljoen mensen die net boven die grens uitkomen, maar alsnog in een heel kwetsbare positie zitten.

Hoe is dat mogelijk in zo'n rijk land?

En nog belangrijker: wat is de oplossing? De Amsterdamse

wethouder Marjolein Moorman

– verantwoordelijk voor armoedebeleid – pleit voor een systeemverandering, zowel in de politiek als tussen onze oren.

'Bekijk je het heel simpel, dan is armoede een gebrek aan geld', legt Moorman uit. 'Maar het is veel meer dan dat. Armoede zorgt dat mensen permanent onder grote stress staan en daardoor niet mee kunnen doen met de rest van de samenleving. Ze hebben minder kansen voor de toekomst, op allerlei gebieden. Mensen in armoede komen vaker vroegtijdig te overlijden en leven tot 25 jaar korter in goede gezondheid. Kinderen uit arme gezinnen krijgen lagere schooladviezen, omdat die worden gebaseerd op sociaaleconomische achtergrond en niet op volledige potentie. Kortom: armoede verpest je leven. Zo simpel is het.'

Pijnlijke gevolgen dempen

Volgens Moorman is vooral de vraag waarom we dit accepteren in Nederland. 'Armoede is een politieke keuze. Over het aantal kinderen in armoede heeft het kabinet bijvoorbeeld afgesproken dat het er niet méér mogen worden. Dat kun je toch geen ambitie noemen?' Daar zit ook de moeilijkheid als het gaat om armoede en gemeentelijke politiek, zegt Moorman. 'Als wethouder kun je armoede wel bestrijden,



'In Nederland geloven we heilig dat armoede een keuze is, net als succes'

maar niet oplossen. Volgens de wet mag alleen de regering inkomenspolitiek voeren, dus burgers direct geld geven. Gemeentes mogen dit niet.'

'Daarom hebben we in Amsterdam ook zo ontzettend veel verschillende armoederegelingen: als we mensen helpen, moet er altijd een bepaald doel zijn', zegt Moorman. 'Denk aan een laptopregeling zodat alle scholieren toegang hebben tot digitaal onderwijs en de Stadspas om culturele voorzieningen betaalbarer te maken. Zo proberen we als gemeente op allerlei manieren de pijnlijke gevolgen van armoede te dempen. Maar zolang je het probleem aan de voorkant niet aanpakt, blijven het pleisters op een gapende wond.'

Stress van het systeem

Hoewel al die regelingen onmisbaar zijn, zorgen ze ook voor extra druk op mensen die al in de stress zitten. Moorman: 'Je moet je verdiepen in alle regelingen waarvoor je mogelijk in aanmerking komt, en hoe je die vervolgens aanvraagt. En daarna lig je 's nachts wakker omdat je bang bent dat je later mogelijk een terugvordering krijgt. We zadelen mensen dus op met systeemstress – naast de stress in de supermarkt – waar je bij elk product moet uitrekenen of je het wel kunt kopen als je aan het einde van de maand niet nog verder in het rood wilt komen.'

Niet je eigen schuld

Tijd voor een systeemverandering, vindt de wethouder. 'Niet alleen in de landelijke politiek maar ook tussen onze oren. In Nederland geloven we heilig dat armoede een keuze is, net als succes. Maar ik zie overal om me heen dat dat niet klopt. Veel mensen hebben last van generationele armoede, dus dat generatie na generatie opgroeit onder de armoedegrens. Ze beginnen al met minder kansen aan het leven dan anderen. En krijgen ook nog eens continu te horen dat ze het niet goed doen, omdat het wordt

gezien als hun eigen schuld. Zo kijkt de landelijke overheid er ook naar: die geeft straf, in plaats van steun.'

Kostbaar wantrouwen

Als voorbeeld van die straffende benadering noemt Moorman de toeslagenaffaire en de manier waarop die wordt afgehandeld. 'De rekening is inmiddels zó hoog dat we elke gedupeerde drie ton hadden kunnen geven. Zoveel heeft al dat wantrouwen inmiddels gekost, in de vorm van bemiddeling, controles en onderzoeken – het is gekmakend. Blijkbaar is het geen probleem dat bedrijven in Nederland de belasting ontduiken, maar is het ondenkbaar als we iemand in armoede mogelijk een paar euro te veel geven. Terwijl armoede ook hartstikke duur is: uiteindelijk betaalt de maatschappij de rekening.'

Gewoon geld geven

In Amsterdam laat Moorman zien hoe het volgens haar wél moet. De gemeente doet namelijk mee aan Gewoon geld geven, een initiatief van Kansfonds. Twee jaar lang krijgen 300 Amsterdamse gezinnen in de bijstand een maandelijkse toelage van 150 euro. Onvoorwaardelijk, dus ze mogen zelf bepalen wat ze ermee doen. Hiermee geeft het programma armoedebeleid opnieuw vorm, op basis van vertrouwen en een positief mensbeeld. De Hogeschool van Amsterdam onderzoekt nauwgezet welk effect dit heeft op het leven van de deelnemers. Of de bijdrage helpt om de levenskwaliteit te verbeteren en de aanpak effectiever is dan het huidige ingewikkelde armoedebeleid.

Bureaucratische hobbels overwinnen

Moorman: 'Toen ik van dit programma hoorde, zei ik direct: ik wil dit. Want normaal gesproken mag je als gemeente dus niet 'gewoon geld geven', maar met dit programma kan dat wél. En er is trouwens helemaal niets gewoons aan: om het voor elkaar te krijgen, moest ik intern een heleboel hobbels overwinnen. Als je bijverdient in de bijstand, kom je bijvoorbeeld niet meer in aanmerking voor kwijtschelding van bepaalde belastingen. We moesten daarom allerlei regels veranderen, zodat mensen daadwerkelijk over die 150 euro kunnen beschikken. Je merkt direct dat de bureaucratie je tegenwerkt. Hier heb ik heel veel van geleerd, omdat ik ontdekte hoe onze eigen systemen ons belemmerden om Amsterdammers vooruit te helpen.'

Blik op de toekomst

Hoe ze denkt dat het verder gaat over twee jaar, als het programma is afgelopen? 'Ik ben ervan overtuigd dat de resultaten duidelijk maken: geef mensen meer financiële ruimte en hun leven gaat erop vooruit. Hopelijk zorgt dit inzicht voor een omwenteling in hoe we als overheid omgaan met armoede. En ontstaat er zo ruimte om andere politieke keuzes te maken, waardoor we een vergelijkbaar traject kunnen opzetten – maar dan voor iederéén die in armoede leeft.'

Gelijk behandelen

'Dat vind ik ook zo mooi aan **Gewoon geld geven**: er is geen controle', gaat Moorman verder. 'We kijken als maatschappij vol wantrouwen naar mensen in armoede. Regelmatig krijg ik de vraag: maar wat als ze die 150 euro uitgeven aan alcohol en sigaretten? Mijn tegenvraag is dan: waarom zouden ze dat níet



'MET MENSEN GEWOON GELD GEVEN BEREIK JE MEER'

Onderzoeker Jasper J. van Dijk van het Instituut voor Publieke Economie

komt tot die conclusie in zijn rapport *Eerlijker en eenvoudiger armoedebeleid*. Volgens hem moet het armoedebeleid van de overheid op de schop. Een belangrijke aanbeveling: geef gemeenten meer ruimte om geld te geven. En laat dat nou precies zijn wat we doen bij ons initiatief 'Gewoon geld geven'.

Lees het hele interview op kansfonds.nl/ipe

mogen doen? Alle andere Nederlanders mogen zelf weten wat ze met hun geld doen – waarom zou je iemand in armoede anders behandelen? Natuurlijk hoop ik dat ze de bijdrage ook gebruiken om een gezond ontbijt te kopen voor de kinderen, maar dat mogen ze helemaal zelf bepalen. Dat is een kwestie van respect, ongeacht de inhoud van je portemonnee. Juist door wat stress weg te nemen, krijgen mensen de ruimte om bewuste keuzes te maken.' ◀



Wie Annemieke Soorsma (36)

Wat Schuldrustcoach bij Stichting ONSbank

Waar Amsterdam, Rotterdam, Den Haag

‘Geen ervaring met geld, geen spaarpotje, geen sociaal vangnet, maar wél een stapel rekeningen. Voor veel jongeren begint het volwassen leven met schulden en financiële stress. Hierdoor hebben ze geen ruimte om plannen te maken voor de toekomst, maar leven ze van dag tot dag. Als schuldrustcoach begeleid ik jongeren van 18 tot 27 jaar die door schulden zijn vastgelopen.’

Van financiële stress naar perspectief

‘Via een pilotproject van Kansfonds en ONSbank help ik samen met andere coaches tien jongeren weer grip te krijgen op hun financiën en toekomst. Daarnaast begeleid ik vanuit ONSbank jongeren in Amsterdam, Rotterdam en Den Haag die worstelen met schulden. Ze volgen workshops en voeren coachgesprekken om te verkennen waar hun talenten liggen en hoe ze die kunnen benutten. Mijn taak is de schuldeisers op afstand houden, zodat de jongeren zes maanden lang rust hebben. Geen brieven, geen dreigende telefoontjes, maar tijd om op zichzelf te focussen. Voor schuldeisers ben ik een pitbull. Ik laat niet los tot we een eerlijke oplossing hebben. Voor de jongeren wil ik een steunpilaar zijn.’

Van schulden naar nieuwe kansen

‘Ik zie hoe een leven kan veranderen als je de kans krijgt om opnieuw te beginnen. Zoals de jonge moeder die jarenlang in een onstabiele woonsituatie leefde en via het traject haar schulden stap voor stap afbouwde. Dankzij de financiële rust ontstond er ruimte om haar leven opnieuw vorm te geven – voor haar én haar kind. Of de jongen die dacht dat hij altijd vast zou zitten in schulden, maar nu weer durft te dromen. Dát is waarom ik dit werk doe. Een verhaal dat me diep raakte, is dat van een jongen die van pleeggezin naar pleeggezin verhuisde en op zijn achttiende plotseling op zichzelf moest wonen. Zijn schulden begonnen toen een begeleider toeslagen voor hem aanvroeg, maar niemand hem uitlegde dat hij wijzigingen in zijn inkomen moest doorgeven aan de Belastingdienst. In een poging zijn schulden af te lossen, sloot hij een lening af met een veel te hoge rente – een lening die hij nooit had mogen krijgen. Vanaf dat moment werd de situatie alleen maar erger. Toen ik hem voor het eerst sprak, zat hij er helemaal doorheen. Na een paar maanden begeleiding zei hij tegen me: “Ik heb zo vaak hulp gehad, maar dit is de eerste keer dat er daadwerkelijk iets verandert.”’ ◀

‘Jongeren durven weer te dromen...’

...dát is waarom ik dit werk doe’

‘De kloof dichtent we in de klas!’

Gevraagd om een veelzeggende ontmoetingsplek, kiest **Karim Amghar** voor een oer-Hollandse bakkerij, midden in het oer-Hollandse Bleiswijk. Waarom? Karim gebaart richting de toonbank – ‘Hier haal ik al een leven lang mijn brood. Ik woon vlakbij, net als bijna mijn hele familie. Dit is echt ons thuis.’



Karim is een voorvechter van inclusiviteit en gelijkwaardigheid in ons onderwijssysteem. En dat heeft alles met zijn eigen levensweg te maken. ‘Op school voelde ik me heel normaal, tot de cito-toets. Ik scoorde havo-vwo, maar mijn leraar gaf me een lager advies. “Richt je pijlen maar niet te hoog”, zei hij. Mijn ouders zijn eerste generatie Nederlanders, uit Marokko. Ik had met die achtergrond al genoeg hooi op mijn vork, vond hij. Ik voelde me zo onderschat! Ik kreeg verkeerde vrienden en deed verkeerde dingen. We ‘hingen’ vaak hier om de hoek, bij het bruggetje. Daar gebeurde van alles. Een wijkagent – Hans heette hij – kwam vaak bij ons zitten, sloeg dan een arm om me heen en zei: “Doe nou eens normaal joh, jij kan zóveel meer.” Ook een oom zag mijn potentie en spoorde me aan om toelating te doen tot het hbo. Toen ik werd aangenomen, hervond ik mijn passie en ambitie. Het was echt een verschil van dag en nacht!’

Het belang van gelijkheid

Sinds die ommezwaai nam zijn leven een vlucht, en boekte hij succes na succes. Hij is docent, programmamaker, televisiepresentator, schrijver en spreker op tal van podia. Er is net een nieuw boek van hem uit. *Maar dat begrijp jij toch niet*, heet het. ‘Het gaat over de vooroordelen rondom het mbo, waarmee een grote en waardevolle groep jongeren wordt weggezet. Mijn boek is erop gericht de maatschappij gezonder en weerbaarder te maken. Dat moet niet van de politiek komen, maar van het onderwijs; de kraamkamer van onze nieuwe politici. En het begint met een gelijk speelveld voor alle kinderen. Op scholen moet het niet uitmaken hoe arm of rijk je ouders zijn. Of je van huis uit ontbijt en lunch krijgt, of toegang tot kunst en cultuur. Pas als je op scholen voor gelijkheid zorgt, kan elk kind zich ontwikkelen en tot volle wasdom komen.’

Klimmen of afzakken

‘Je zou willen dat ons onderwijssysteem meritocratisch is – dat je het kunt redden als je maar hard genoeg werkt. Maar dat is op dit moment niet zo. Natuurlijk, sommigen beklimmen die berg, en halen het, ik ben daar zelf een voorbeeld van. Maar mensen zoals ik vormen de uitzondering op de regel, helaas. De meeste mensen zakken juist af. Het systeem is dienstbaar aan de middenklasse en de hoge klasse, dat is het probleem. Het gaat dus niet over etniciteit, maar over armoede.’

Het gelijk van ongelijk investeren

Wat moet er concreet gebeuren? Daarvoor haalt Karim 2022 aan. ‘Alle huishoudens kregen toen 360 euro korting op hun energierekening, tot die van miljonairs aan toe. Hierdoor kwamen de mensen die echt in nood waren nog steeds geld tekort. Om gelijkheid te creëren moet je dus óngelijk investeren. Dat klinkt logisch, maar in de praktijk gebeurt precies het tegenovergestelde. Zo is het lerarentekort het hoogste op scholen waar het meeste aan de hand is. En we geven de meeste aandacht aan de kinderen die het al het beste doen. Nog los van het feit dat je met voldoende geld bijles kunt kopen.’

Delen wat je hebt

‘Over contrasten gesproken, we zijn geneigd om ons goed te voelen als we het beter doen dan anderen. “Zie mij eens succesvol zijn!” Maar kijk eens goed: is het eigenlijk niet een vorm van falen, als er mensen om je heen zijn die worstelen? Die gedeelde verantwoordelijkheid mis ik vaak. Participeren, zonder dat het van je verwacht wordt. Mijn vader leerde me dat. En om te delen, hoe weinig je zelf ook hebt. In Marokko is dat doodgewoon. Hier reageren mensen vaak verrast als ik ze iets aanbied. Achterdochtig, zelfs. “Zit er iets in die krentenbol?”’

De kloof moet dicht

‘Armoede en ongelijkheid aanpakken voor de kwaliteit van onze samenleving en democratie, daar gaat het mij om.’



1988
Geboren in Rotterdam

2008-2012
Studeert Communicatie & Media in Rotterdam

2013-heden
Werkt als docent bij Zadkine, Rotterdam

2014-2015
Studeert Pedagogiek en Didactiek aan Fontys Hogeschool Eindhoven

2019
Publiceert zijn eerste boek: *Van Radicaal Naar Amicaal over polarisatie en radicalisering*

2021
Publiceert zijn tweede boek: *Hoor mij, Zie mij! over kansenongelijkheid in het onderwijs*

2020-2024
Presenteert voor NTR, NPO en OPEN Rotterdam televisieprogramma's zoals *NPO Kennis*, *Maastrichtse Droom*, *Het Ramadangevoel*, *Geloof in het onderwijs* en *Karims Offerfeest*

2021-heden
Voorzitter van de Werkagenda MBO en lid van de Raad van Toezicht bij het Mediacollege in Amsterdam

2024-heden
Columnist Trouw

2025
Bestuurslid NEWS (Nationaal Expertisecentrum Wetenschap en Samenleving)

‘Is het niet een vorm van falen, als mensen om je heen worstelen?’

Net als Kansfonds, volgens mij. Allebei zoeken we naar vernieuwende manieren om dat te bereiken. Om de oorzaken in beeld te krijgen, en die vooral aan te pakken.’ Armoede en ongelijkheid zijn ook de bakermat van polarisatie, criminaliteit en radicalisering, legt Karim uit. ‘Als de ongelijkheid groeit gaan we als samenleving achteruit. Daarom is het in ieders belang om er iets aan te doen. Om te zorgen dat iedereen een zo hoog mogelijk leerrendement behaalt, en zijn of haar potentie bereikt. En ook zodat ik uiteindelijk gewoon weer leraar kan zijn, want bij dat prachtige vak ligt toch mijn hart. Maar daarvoor moet de kloof eerst stevig worden gedicht.’

Een generatie verder

‘De leraar die me dat lage advies gaf, wilde me laten “opstromen”, legde hij me later uit. Door successen te ervaren zou ik stap voor stap vooruitkomen. Voor mij werkte dit averechts, maar in elk geval was het goed bedoeld. Nu heb ik zelf kinderen, waarvoor ik natuurlijk ook het beste wil. Dat ze een gelijke behandeling krijgen en niet onderschat of uitgezonderd worden. We zijn thuis islamitisch, maar ik wil niet dat ze vervreemd raken van andere kinderen. Daarom gaan ze naar een openbare basisschool die heel fijn voor die aansluiting zorgt.’

Karim wijst de straat in. ‘Kijk, de kerk die daar staat zorgde vroeger voor veel verbinding in de samenleving. Maar die tijden zijn voorbij. Ik ben ervan overtuigd dat we de oude kracht van kerken, tempels, moskeeën en synagogen nu naar het klaslokaal moeten brengen. Daar moeten we kinderen meegeven wat het belang is van samenleven. En dat je niet alleen voor jezelf en je familie moet zorgen, maar ook voor je omgeving.’ <



De kracht van ongevoormerkt geven

Zo'n 90 procent van de fondsen financiert vooral losse projecten. 'Maar er ligt juist veel kracht in het ongevoormerkt geven van geld', stelt **Eline Crins**, hoofd programma's bij Kansfonds. 'Daarom passen we dat "geven in vertrouwen" zoals wij dat noemen, al een hele poos toe – met zichtbaar effect.'



CENTER FOR GRANTMAKING RESEARCH

Het Center for Grantmaking Research van het Centrum voor Filantropie aan de Vrije Universiteit onderzoekt wat filantropie vanuit vertrouwen oplevert – voor organisaties én voor de samenleving. Eline Crins is als research fellow aan dit onderzoekscentrum verbonden. De Nationale Postcode Loterij maakt het onderzoek mede mogelijk.

Lange tijd leek Kansfonds qua financiering op veel andere fondsen. Elk jaar kwamen er honderden aanvragen binnen voor projecten. Die werden zorgvuldig getoetst aan een set vooraf bepaalde criteria. 'Totdat we een verandertheorie ontwikkelden om de impact van investeringen scherper in kaart te brengen. Daarmee kwam iets opvallends aan het licht: veel aanvragen kwamen telkens van dezelfde organisaties – vooral van inloophuizen voor dak- en thuisloze mensen.'

Het paste niet

Om hun dagelijks werk te kunnen blijven doen, goten de inloophuizen hun activiteiten in de vorm van projectvoorstellen. Bijvoorbeeld een kookproject, bedoeld om hun bezoekers een warme maaltijd te kunnen blijven bieden. Crins: 'Eigenlijk probeerden ze via een projectaanvraag hun basisaanbod te financieren. Dat voelde niet goed. Blijkbaar sloten onze financieringscriteria niet aan op het soort werk dat zij doen – terwijl dat werk wél perfect past bij onze missie.'

Geen voorwaarden, maar vertrouwen

Kansfonds besloot het roer om te gooien. Niet door deze organisaties af te wijzen, maar door zijn eigen financieringsstrategie aan te passen. Dat leidde tot het besluit om voortaan de exploitatiekosten te financieren. 'Wat we zien, is dat je organisaties juist helpt door rust en ruimte te geven', vertelt Crins. 'Zij kunnen hun werk dan beter doen. En dat draagt direct bij aan onze missie.'

'Output zegt niets over impact'

De voordelen zijn wederzijds. De aanvraag- en rapporteerdruk is lager, waardoor er meer tijd is voor de relatie. 'Het werk wordt er leuker en zinvoller van. Omdat vertrouwen het vertrekpunt is, delen organisaties makkelijker wat er speelt, waar ze mee worstelen en wat ze nodig hebben.'

Samen leren om het anders te doen

Waarom houden veel fondsen dan toch vast aan projectfinanciering? Crins: 'Het geeft een gevoel van grip. Je kunt iets zeggen over de output van een project. Maar dat zegt nog niets over de echte impact. Terwijl het daar allemaal om draait. Dus kijken we welke vorm van financiering past. Met enkel projectfinanciering houden we organisaties klein. Door alleen geld te geven voor activiteiten die gericht zijn op hun doelgroep, krijgen ze nooit de rust en tijd om hun eigen organisatie te versterken. Bijvoorbeeld om hun positie te verstevigen of hun medewerkers te scholen. Je holt ze als het ware onbedoeld uit. Dat willen we natuurlijk niet.'

Het goede nieuws: het denken verandert. 'Er is al veel kennis beschikbaar. Maar het meeste leer je van elkaar. We kunnen dit niet solo. Alleen samen leren we het goede te doen. Vanuit vertrouwen.' <

HELP DOEN, DURVEN EN DOORPAKKEN

Ook bijdragen aan verandering vanuit vertrouwen? Kijk op kansfonds.nl/ddd of scan de QR-code.





En de *winnaar* is...

Tijdens de Inspiratiedag 2025 ging de Kans Inspiratieprijs naar Mirjam van den Hoek. De bijbehorende donatie van € 10.000 is bestemd voor haar stichting *GemeenGoed Voor Goed*, die coöperatieve woonvormen ontwikkelt voor mensen zonder thuis. Mirjam verbindt wonen met solidariteit en beleid met poëzie. Van spoken word op sokken tot structurele verandering: haar aanpak is even strijdbaar als hoopvol. Ook haar werk bij De Buitenwacht en verandergroep Woonregels maakt haar tot een onmisbare stem in Dordrecht.



Hoe een *loterij* Kansfonds werd

De burgemeester van Rotterdam, Carola Schouten, kreeg het eerste exemplaar van *De naoorlogse geschiedenis van katholieke liefdadigheid* overhandigd, onder toezien oog van bisschop Van den Hende. In het boek beschrijft historicus Cees Willemsen hoe een particuliere loterij in Rotterdam uitgroeide tot het landelijke Kansfonds. Een verhaal over barmhartigheid en compassie. Van hulp aan gewonden na het bombardement tot structurele programma's tegen armoede en dakloosheid.

Het boek bestellen? Stuur je naam en adres naar info@kansfonds.nl of bel naar 035 624 96 51

Community of Practice bundelt krachten

Onze samenwerkingspartner Housing First Nederland startte dit voorjaar een Community of Practice voor gemeenten die werk willen maken van Wonen Eerst voor jongeren. Vijftien projectleiders komen zes keer samen om kennis, ervaringen en dilemma's te delen. Hoe bouw je draagvlak? Hoe werk je samen met andere domeinen? En hoe maak je een pilot duurzaam? Waar het om draait: jongeren sneller en beter aan een thuis helpen.



22 SEPTEMBER, DE BALIE, AMSTERDAM

Je bent *jong* en wilt van je *schulden* af

Van tien jongeren die buiten de reguliere schuldhulp vallen, kochten Kansfonds en ONSbank in één keer de schulden af. Tegelijk volgden ze een intensief traject met coaching en workshops, gericht op zelfregie en toekomstperspectief. Op 22 september gaan we in De Balie aan de slag met de vraag: wat is er nodig om jongeren met schulden snel en passend te helpen en zo erger te voorkomen? Hoe sluiten we beter aan op de leef-

wereld van jongeren? We gaan in gesprek met ervaringsdeskundigen, beleidsmakers en schuldeisers.



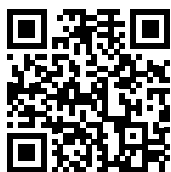
Erbij zijn? Aanmelden kan via debalie.nl. Eerst wat meer informatie? Kijk op kansfonds.nl/themas/armoede-en-schulden

'Klagen én aanpakken is mijn motto'

Altijd stress of je je boodschappen en vaste lasten kunt betalen. Voor Esmée was dit dagelijkse realiteit. 'Jarenlang moest ik rondkomen van een bijstandsuitkering. Door mijn chronische ziekte heb ik altijd rugpijn. Ik kan vijftien uur per week werken, maar dan word ik bijna volledig gekort op mijn uitkering. Dat betekent nog meer geldstress.' Ondanks haar ziekte rondde Esmée op haar eenentwintigste haar opleiding in de gehandicaptenzorg af. Veel support kreeg ze niet: ze werd gepest en docenten zeiden dat ze beter kon stoppen. Ze zou toch niet kunnen werken. Daar trok ze zich niets van aan. 'Als ik geslaagd ben, ga ik leven, dacht ik.'

Het liep anders. 'Op mijn eenentwintigste ging ik het huis uit, omdat mijn moeder anders mijn financiële lasten moest dragen. Ik belandde in een dorp waar ik niemand kende.' Toen bleek dat ze door een fout van de gemeente zélf flink gekort werd op haar uitkering, stortte ze in. 'Hoe moest ik rondkomen van nog geen 1.000 euro per maand?'

Ze herpakte zich snel. 'Ik ploos de wet uit en knokte net zo lang tot ik kreeg waar ik recht op had. Maar dat lukt niet iedereen in zo'n situatie. Die mensen wil ik toekomstperspectief geven. Via vakbond CNV strijd ik dan ook voor een betere participatiewet en minimaregeling.' Ondertussen kiest Esmée ook voor haar eigen geluk. 'Ik ben pas gaan samenwonen, een spannende én leuke stap. Mijn energie haal ik vooral uit mij inzetten voor een betere maatschappij. Klagen én aanpakken – dat is mijn motto.' <



Help mensen zoals Esmée
Scan de QR-code met je telefoon
of ga naar kansfonds.nl/doneren

